

25.10.38

זרחק לעסלן, שטרינצק, טוליה, רייס,
ירבלוס, ברינברג.

הבוקר נפגשתי עם לורד לויז במשרדו - בית ח- British Council . הוא כתב לפני
יומיים מאמר ב-טוני קרוניקל בשם "A dream that has become a nightmare" -
הוא מתחיל מהפגישה של ויצמן עם בלפור - (a British philosopher statesman)
לפני המלחמה, שהביאה לידי הצהרה בלפור, אבל בלפור חלם על בית לאומי שהערבים יקבלו
אותו - והיום אצל יש "מלחמת אזרחים" בארץ. והאסון שהערבים נלחמים לא רק נגד יהודים
אלא גם נגד כריסטיאני, וכל ארצות ערב - מצרים, סוריה, עבר הירדן, עיראק, סעודיה,
ירידיה של אנגליה, מהמטרות על שיטת הטסטל והדבוי של אנגליה בארץ. יותר מזה -
קצות האוקיינוס האטלנטי ועד הודו כחוטמים בקרב העולם המוסלמי גלי איבה.
כשב זה אינו יכול להמשיך, דבוי כלבד לא יביא שלום. הערבים ממתינים מהחלטות היהודים.
כמה ציונים רוצים מדינה בחלק מן הארץ, אולם הערבים ממתינים שעולם היהודים יבטיח
במסך הזמן תמיכה שאר חלקי הארץ, כי ליהודים יהיה צבא ונשק.

יש לחץ על הממשלה מצד העולם הערבי ומצד העולם היהודי. הגיעה השעה שהממשלה לא
תכנע ללחץ מאיזה צד שהוא והקבע "אחת לעולם" מדיניותה: לערבים יש להבטיח שישארן
תמיד ברוב, כמיצוי יש לתת ליהודים הזכות להגר לעבר הירדן. שני הצדדים לא יהיו
מרוצים - אבל יאלצו להסלים.

- אני ביקשתי ממנו להטגש לפני הופעת המאמר הזה. בינתיים היתה לקול שיחה עם היימנטי
היה - "לגלוי ללויז רוצה להזמין את היום, רדיו, יורי ויטאל דוכיני לשיחה.
לא רשמית. הערבים יש להם אסון רב בלורד לויז, והוא נחרשם לאדם ישר ונאמן.

הוא קיבלנו במשרדו, בבית של ה"בריטיש קונסול" שהוא עומד בראשו. מתחילי בכרמל על
עמדה בשאלת ציוסילובקיה.

- האם אתה מסכים אחיך שאל.

- לבטרי.

- הקראת את נאומי? סיפורתי לממשלה שאין זה אלא בלוף מצד גרמניה. הם לא היו יוצאים למלחמה, לא יכלו להלחם. אין לי מרגלים, ועל יסוד ידיעות מרגלים ^{לא} הייתי מדבר בפומבי. שמעתי סגנרל גבוהה במטה הראשי הגרמני שכל הצבא מתנגד למלחמה. לא יוכלו לעמוד יותר משלושה שבועות. ואמרו זאת להיסלר בדברים ברורים. אבל היסלר לא קיבל דעם. כי היה סבור שיוכל to bluff את הממשלה האנגלית. חלכתי למיניסטר החוץ וסיפורתי לו מה שמעתי מהמטה הר טי והזהרתי אותו שלא ילך שולל אחרי הבלוף. הצבא הגרמני יודע שאם הציחים יעמדו בשער וצרפת תבוא לעזרתם - אנגליה במוקדם או במאוחר, הרבה יותר מוקדם. הוכרחה להצטרף. וגרמניה לא יכלה לעמוד בפני צרפת, רוסיה ואנגליה. אבל "הסוסים" האלה לא שמעו לי - ונלכדו ברשת הבלוף.

אכרחי לו שאותו הדבר שמעתי בהיוחתי בפריס מחוגים צבאיים.

- הוא העיר - באמת? לכם יש מקורות אינפורמציה נפלאים.

אכרחי חוששני שעכשיו עומדים לעשות לנו מה שעשו לציחים.

- הוא ענה מידו אומר לך בגלוי את עמדותי. כחבתי לפני שני ימים טאמר -

המסקנה - קראתי המאמר הזה.

- זה היה מאמר רע, ההנצל. לא חבתי כל מה שאני חושב. כחבתי בחזון. צלצלו לי בטבת בערב וסלפנתי להם ממהוריה(?). אצבר אחך גלויות. אנחנו ב- France. כיסי מלחמה נתנו כל מיני הבטחות, ונתנו לערבים וליהודים ההתייביות סותרות זו את זו. מכרנו אותו הסוס פעמיים (we sold the same horse twice) עכשיו אנו עומדים בפני העולם הערבי והיהודי. הערבים מוסחים ע"י שונאינו והם מאיימים על מעמדנו במזרח הקרוב - אם לא נטלא דרישות ערביי א"י. מאידך גיסה היחידות העולמית עם כל בוחה הכספי והטוליטי והשפעתה בארצות שונות מתקוממת נגדנו. ויצטן אמר ליו בגדח בחבש, בסין, בפרס, בציחיה. תבגרו גם בנו, אבל נקוטם נגדכם את כל העולם. איני יודע מה ממסלה זו אומרת לעשות. אחת יודע דעתי עליה.

אבל אני אומר לך דעתי. ואומר בגלוי לב. אי אפשר שהערכים "יגורשו" (should be driven out) מפלשתינה. אין אנו צריכים לפחד לא מהערבים ולא מהיהודים. אינני צינני ולא פרו-ציוני, אינני גם פרו ערבי. עלינו לעשות צדק. הערכים צריכים להטא רוב. הם צריכים להיות מובטחים ברוב. אחס צריכים לקבל "וסיקן סיטי". לא בעיר החומה, מחוצה לה. צריך לחת וסיקן סיטי שיהיה סמל בשביל כל העם העברי. אני נוצרי, ואני מבין את הרגשתכם בדבר ציון. אני מצטער שלא הוספתי דבר זה בהאמר "בוסיקן סיטי" שלכם יהיה סימון רוחני לכל העם.

יש גם התנגדות של אסמאסאגא מוסלימי הודו. אין אני חושב שמוסלימי הודו מהקנינים באמת בא"י. אני מכיר את הודו, האחים עלי ניסו לפני שנים אחדות לעזור חנוכה - לא הצליחו. ואין א"י גובעת להם. הם פאמינים בעמקיהם בהודו בלבד, אבל יש עולם ערבי, ולא מהוך שאנו מפחדים ממנו, אלא מפני חצוק עלינו להבטיח רוב לערבים.

אם השאלה תפתח ככה תוכלו לחגר גם לעבר הירדן. אמיר עבראללה רוצה בכלם. "האכסטרטים שלנו מספרים ששבטי המדבר בעבר הירדן רוצים בכט". זהו לדעתי הפתרון המעשי והצודק.

אמרה לזו חר-ה גם לי לדבר אתך בגלוי לב. איני יודע ההבטחות שנחתם לערכים. הטעלה הבריטית הכריזה לא פעם שא"י לא נכללו בהבטחות אלו, ומק מהוך בעצמו אישר זאת. אולם מהוך ידיעת אישית אני חייב להגיד שאין לך כל יסוד לדבר על כירוש הערבים. ההיסטוריה לא גרשה ערבים, אלא שכנה אותם לארץ - על מה שאני מצטער מאוד. לא גרשנו ולא גברש. אתם יכולים לבזור () מלמלמל עלינו מה שאתם יוצים. אני לא אאיים עליכם. ד"ר ויצמן הוא גאון, וחבריהם שהוא סחיר לעצמו אני לא אחין להחיר על עצמי. העם היהודי אין לו צי וצבא ואחם איטמריה עצומה. אבל אם תבזרו עלינו להיות מיעוט - תדעו לכל המוח שצדק אין כאן. זו תהיה התכחשות אכזרית להתחייבות חגיגית שניתנה בפני כל העולם, ולא בקורספונדציה טמירה במשרדי קהיר. יש דבר אחד שאני יכול להגיד לך לעולם לא תוכלו לשים אותנו חת שלטון ערבי. גם אם תחזיקו בארץ טחנה א יותר גדול משיש לכם עכשיו - לא יסלימו היהודים בארץ עם שלטון ערבי.

מבלנו כל דבר בכל חלקי העולם. בארץ ישראל לא נסבול שלטון זר - ואיני חושב שלטון
סנדטורי שלטון זר - בשום אופן. גם בכל עצמת האימפריה הבריטית אי אפשר יהיה להכניע
אוחנו.

אחא מביע לנו וסיקן סיסי. ואני מעריך שאחא מרגיש את קשינו הדתי לארץ. אחא מרגיש
זאת טמני שאחא נוצרי. אבל אני חושש שיש דבר אחר שאינך מרגיש - כי שום אנגלי לא
הרגיש זאת אף פעם, ודבר זה הוא הכוח הקיקרי העומד מאחרי הנוסחה: מוסר מיליטרי
(homelessness). א"י היא "ביתנו" - ככל העולם עושים אהנו כל מה שעמים אחרים
רוצים, א"י היא מולדתנו, ושם אנו רוצים להיות בבית. "וסיקן סיסי" היא לא Home *
בשביל עם. היא גם חתרס ע"י השלטון הערבי. מספיקה לנו הדוגמא של אשורי עיראק.

- פני ללויד המרמרו, והוא קשה חנוכה עצבנית.

- אמרתי מסלה לי שחזרתי עובדה זו, אולי לא הייתי צריך לעשות זאת, אבל מקבל ייכר
זה פני - לא נחיה זרים בא"י ולא נכנע (we will not submit)
לשום שלטון ערבי, ודבר זה לא תוכלו אטילו אתם בכל כוחכם הגדול לעשות.

- ובכן אתה סבור שהכרזת מדינת יהודית? שאל.

- כן, עניתי, הכרזת מדינת יהודית. אבל מדינת יהודית אינה הכל. הכרזת מדינת
יהודית גדולה וחזקה. אחרת אין לה כל קיום וגם אין לה ערך בשביל היהדות ובשביל
האימפריה הבריטית. אין אני בריטי. אני יהודי, לראשונה א יהודי ולאחרונה יהודי.
אולם כיהודי אני רואה גורלנו קשור עם בריטניה. אני עם מזרחי, אבל מאות שנה חיינו
במערב, ואנו חוזרים לארצנו עם חרבות המערבית וקשרינו עם המערב הוא הכרח חיוני
שלנו. ואין אנו רואים חבור (link) יותר רצוי מהקשר עם האימפריה הבריטית. אני
רואה האינטרס היהודי מקביל לאינטרס הבריטי, אם כי לצערי איני יכול להגיד גם ההיפך.
וא"י יהודית חזקה - תהיה טשען גדול לבריטניה בחלק א אלא זה של העולם.
כאן המסיקני. ל.1 בנקודה זו יש לי חששות.

אמרתיו אשאל אותך שאלה בלתי דיסקרטיות: אין לך אמון בג'ו?

ענה: יש לי אמון בווידנסן. אני יודע הוא לויאלי. יש לי אמון בך. מיני יודע מדוע.
אבל מנהיגים אפשר להחליף. לא הסידהעמדו אהם בראש. החיץ הא"רי של ים ההיכון הוא
חלק חיוני באימפריה. היהודים אשר יאחזו זו נקודה זו גידם - יחיו יהודים זרים,
מפולין, מארצות אחרות, שאינם לחם רגש בריטי ואינם מבינים הסוסדות הכריסטי. אני
מדבר בגלוי, אני חושש שאם מקום חיוני זה יהיה בידיהם they will blackmail the
British Empire.

אמרתיו לזו איני מתפלא לשמוע זאת ממך, כי לא חיתה לך חזמנות להכיר את עמנו בכלל
ואת יהודי א"י בפרט. אני מכיר את עמי וחשמך דעתי - ובדרך לקבל דברי או לא.
הציונות חלחה הסיד הקוותיה באנגליה עוד לפני המלחמה היה מיסד חנועתנו, יהודי
אבסטרי, ד"ר הרצל. צופה לאנגליה, והטומד הציוני הראשון שהקים - J.C.T. -
יסד כאן בלונדון,

- מה היה שמו? שאל

- ד"ר הרצל. וזה לא היה מקרה. בשעת המלחמה התנדבו פועלי א"י לצבא האנגלי - אם
כי עדיין היו נתיני חורכיה. אני גורשתי מהארץ ע"י החורכים בראשות המלחמה ושבת
לאמריקא עם ארבעה אלפים יהודים בצבא הכריטי. כמעט כולם היו יהודים פולנים. כי
באמריקא הונהגה עבודה צבא, ונתיני אמריקא לא יכלו להתנדב אחרת הייתי מביא מאה
אלף איש.

שיבתנו לארץ היא לא רק מעבר מארץ לארץ. עמנו משנה בא"י את כל מבנהו, את כל
טנסליוהו, את כל מנהגי חיו, אנו מעבירים אנשי העיר לכפר. אנשינו חוזרים
לעבודות שיהודים אף פעם לא עסק בהם. אנו מכים שורש במו"ז ובחרגשת מולדת - ואנו
נהמכים לעם חדש, בלי סרגסמורמציה זו אין טעם לכל עבודתנו בארץ.

לפני המלחמה היה כל הצוער היהודי ברוסיה רבולוציונרי, נסיחם היחח לתרום את
המשטר הסדכא אוהס. אני חלכתי לארץ כשעודי נער. לפני לכהי לארץ הייתי גם רבולוציונר -

- ועורך גם עכשיו - אמר בצחוק.

- יותר מכל זמן, עניתי. הנזק שלנו בארץ עבר מפסים דיסטרוקטיביים למסים קונסטרוקטיביים. אנו חיים חיי בנין ומחשבת בנין. שנינו בחוכנו דברים שהממשלילנו יותר חשובים, מהיחס לאנגליה, אבל מה שמענין אותך עמנו רכש לו חושים ממלכתיים, והוא יודע, אם כל הבקורת המחמדת - הצודקת לצערי ברוב המקרים, נגד הממשלה

ש כאן המסיקני, אני רב אחר....

- הם יודעים להעריך ערך קשרינו עם בריטניה. לא מטעמי חוזה, אין לסמוך על חוזה בענינים פוליטיים. אלא מחוך אינטרס עצמי, אינטרס לאומי. וא"י יהודית חזקה היא טכנר - עוד לבריטניה בים התיכון.

- ובכן העיר, אני מבין שאתה חושב שמוכרח להיות מדינה. יהודית ומדינה חזקה. אולי אתה צודק. אני הייתי נגד חלוקה, אך מה שאני מציע הוא בעצם חלוקה, אך לא אקרא בשם הזה. מדינה יהודית חזקה צריכה להיות חלקה במערב א"י וחלקה בעבר הירדן. מתרון זה הוא בלתי אפשרי, אלא אם "נרחיב החמנה".

מה שאתה רוצה אפשרי רק אם "נכניס לתוך החמנה" ארצות ערביות שכנות. מדינה יהודית יכלה להיות רק בתוך פדרציה ערבית.

- אמרת: אני כשלעצמי מקבל רעיון זה. כל השנים חשבתי זאת לפתרון האמיתי, וגם היו לי שיחות עם ערבים על פי קווים אלה עוד לפני שנים אחדות.

- מה שיש בדעתי, אמר לי, הוא פדרציה של א"י, עבר הירדן וסוריה. עלינו להביא את צרפת והטכנים לכך.

- אמרת: חוששני שצרפת לא תסכים לכך. מפני שני טעמים: א) פדרציה זו משליטה אנגליה בסוריה, ב) זה יהיה צעד נגד תורכיה, וצרפת רוצה בידידות תורכיה.

- גם אנו, העיר לי. אולי נמצא את צרפת בקולוניאליזם באפריקה, בגמביה למשל.

- מסופקני אם הצרפתים יעשו חלופין אלה. יש להם קשרים מסורתיים עם סוריה, וביחוד עם הלבנון.

- אולי נצרך רק חורן ולמשק, הציע לנ.

- אמרתי - אנו היינו וודאי מסכימים, חורן הוא חלק מא"י, אבל הצרפתים לא יעשו זאת.

- בלי צרפת, חשיב, כמובן אין לעשות זאת. ובכן מהי הצדעה?

עניינו יתכן א"י, עבר הירדן ועיראק.

אמר - אי אפשר בלי המדינות הדרוסיות: צ'ר, חגאז, ח'ימן וחצרות.

- אמרתינו אני מסופק אם אפילו הערבים יראו להחזיר עם אבן סעוד. הוא שלישי יחיד,

והבי ואיש מדבר. ההאשמים ודאי לא יסכימו.

ל. - יתכן טאקס מדברים הערבים אחרת, עד כמה שאני יודע הערבים רוצים מאהדור עם

אבן סעוד.

אמרתי - בנוכחותי אני מחד לדון בפוליטיקה ערבית. אחת אבסורד. אבל אני חי בארץ

למעלה שלושים וששים שנה, ואני יודע מה הערבים אומרים לי. רק עכשיו, כועדת קהיר

יצא ג'מאל חוסייני בתרבות נגד אבן סעוד.

- יתכן, העיר ל. ובכן מה שאתה רוצה זוהי מדינה יהודית חזקה, ופדרציה ערבית.

אולי צדקת; יש לי הצעה: נפגש יחד עם ויצמן (חכים בפנקסו, וצלצל מיד למשרד בכירים

רוסל סטרים וביקש את ויצמן, אך הוא כבד לא היה במשרד, ואמר לגב' מיי שהוא מזמין

את ויצמן לארוחת צהרים יחד אתי ליום השני (28.10.38) - הפעם אמר נהיה רק שלשתנו.

נברר ה.אלה. אני אביא אתי משה. אחר כך אפגיש אהכס יחד אתי עם ערבים אחדים.

הערבים מאמינים בי. אין אני פרו-ערבי, וכשאני מדבר אתם אני מדבר באותו גלוי הלב

ענייני ל. הר. אני אומר להם שאל יעלו על דעתם פנטזיות להתייבשות חזונית

ליהודים. הם יודעים שאני איש ישר. נראה מה יצא מזה.

אמרתי - מצוין. ונפרדנו.

- - - - -

בשובי למשרד הזמנתי סיד את ו-ס. סיפרתי לו קיצור השיחה ואמרתי לו שלויד מנקמ
בנאמנותנו, ושהוא יראה אותו מבלי להביד לו שאני שלחתי. יסגר לו על נסיונו עכ
היהודים ועל הבחורים שלנו בחגנה.

ו-ס הבטיח לעשות זאת, אם כי חסה כיצד. סיפרתי לו שלויד עסוק בחפצה התרבות האנגלית
ועומד בראש ה"בריטיש קונסול", וחוא כאופיצור בריטי חבא מאחץ מחפנין בעבודתו.

ו-ס נזכר שגש פעם אח ל. במצרים,

- בחמש לפנות ערב אצטטסטט באחי לביתו של חיים לפגישה עם מ.מ. הקדמתי ברגעיק אחדים
לסגר ו-ס. השיחה עם ל., אך כבואי כבר כנאחתי את מ.מ.

ח ים סיפר לו על נסיעתו לסדס וכריסל - וחכניהו על נסיעה לחורכיה. השחזמם על
הידיעות בעחוני צרפת על ביסול הצהרת בלפור. וחטסקת העליה. מ.מ. אמר זהו ניונסט.
עוד לפני שלושה ימים היו צריכים לפרטס בירושלם את השידול לששת החודשים. הבוקר
קיבל מברק מ-ל שבגלל ערמס החטרים בנוגע לעליה הנוצר אי אפשר לפרטס השידול.
לפני לכהו חנה נתן חוראה מלגרתחית לירושלם לפרטס השידול בלי הפרטים.

את השיחה העיקרית הכתבתי באנגלית. השטחתי מהמכטס האנגלי דבר אחד שמוטב היה לא להאמר.
כאמ.מ. העיר על אפשריות שונות של חלוקת אזורים עם איסור עליה לאזור אחד, עליה
בלתי מוגבלת באזור שני וכו' אמר חיים אז אם רק יהיה לנו אזור אחד שבו תהיה עליה
לפי הליכולת הקליטה גוכל לבדול. אני רואה אפשרות חשובה אם תחננו לנו ח"א וחלק מחיפה
גוכל ליצור ישוב גדול ע"י פיהוח המטחר, כוונציה בימי הביניים.

ההיזחלתי עשוע דברים אלה, והכנסתי לחוך דברי חיים: כמובן עם הינטרלנד הקלימי
רוב - חיים לא חפס את הרמז והטשיך בשביעת רצון רבה את חלום וונציה...

- - -

שבחי בטבע וחצי למשרד. ברוד, ברל ודוב חסכו לי - טרתי להט חוכן השיחה (מלבד
המרט על ונציה שטיפרתי אח"כ רק לגרל ודוב).